

УДК 33(4)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Авансова Н. Е., к.е.н., професор (ХНУБА)

У статті розглянуто системний підхід до формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств оборонної промисловості України в умовах євроінтеграції. Визначено, що ситуація, яка склалася в Україні є типовою для посткомуністичних країн, коли внутрішні загрози переважають над зовнішніми. Саме внутрішні економічні чинники все відчутніше впливають на стан національної безпеки нашої держави. При цьому варто підкреслити, що основні загрози виходять не від самих економічних перетворень, а від непослідовності, некомплексності їх проведення, що призводить до гальмування процесу реформування. Зроблено висновок, що Україна, як повноправний учасник побудови об'єднаної Європи, а в майбутньому – член ЄС, зможе впливати на вироблення відповідних рішень і, таким чином, на процеси, що відбуваються на європейському континенті – перебуваючи осторонь, Україна не матиме ані економічних, ані політичних ресурсів для такого впливу і може перетворитися радше на слабкий об'єкт, ніж активний суб'єкт європейської політики. Можливою альтернативою європейській інтеграції є поступова маргіналізація України, її економічна недорозвинутість, політична нестабільність і поява нових загроз національній безпеці. Геополітична невизначеність зробить Україну надто вразливою для зовнішнього тиску. Після початку розширення Європейського Союзу на схід та внаслідок активної участі в ньому всіх без винятку західних сусідів України опинитися поза цим процесом означатиме самоусунення від загальноєвропейських процесів і небезпеку ізоляції. В такому разі ціна неінтеграції може виявитися набагато вищою від ціни інтеграції.

Ключові слова: економічна безпека, інтеграція, глобалізація, Європейський Союз, національна безпека держави

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНЫ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Авансовая Н. Е., к.э.н., профессор (ХНУСА)

В статье рассмотрен системный подход к формированию стратегии обеспечения экономической безопасности предприятий оборонной промышленности Украины в условиях евроинтеграции. Определено, что ситуация, которая сложилась в Украине является типичной для посткоммунистических стран, когда внутренние угрозы преобладают над внешними. Именно внутренние экономические факторы все больше влияют на состояние национальной безопасности нашего государства. При этом стоит подчеркнуть, что основные угрозы исходят не от самих экономических преобразований, а от непоследовательности, некомплексности их проведения, что приводит к торможению процесса реформирования. Сделан вывод, что Украина, как полноправный участник построения объединенной Европы, а в будущем – член ЕС, сможет влиять на выработку соответствующих решений и, таким образом, на

процессы, происходящие на европейском континенте – находясь в стороне, Украина не будет иметь ни экономических, ни политических ресурсов для такого воздействия и может превратиться скорее на слабый объект, чем активный субъект европейской политики. Возможной альтернативой европейской интеграции является постепенная маргинализация Украины, ее экономическая недоразвитость, политическая нестабильность и появление новых угроз национальной безопасности. Геополитическая неопределенность сделает Украину крайне уязвимой для внешнего давления. После начала расширения Европейского Союза на восток и в результате активного участия в нем всех без исключения западных соседей Украины оказаться вне этого процесса будет означать самоустранение от общеевропейских процессов и опасность изоляции. В таком случае цена неинтеграции может оказаться гораздо выше цены интеграции.

Ключевые слова: *экономическая безопасность, интеграция, глобализации, Европейский Союз, национальная безопасность государства*

ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF THE EUROPEAN UNION

Avanesova N. E., Ph.D. in Economics, Professor (KhNU of B&A)

The article considers the system approach to formation of strategy of economic security of defense industry enterprises of Ukraine in conditions of European integration. It was determined that the situation in Ukraine is typical for postcommunist countries, when internal threats dominate over external ones. Internal economic factors increasingly affect the national security of our country. It should be emphasized that the major threats come not from the economic reforms, and from inconsistency, complexest their conduct, which leads to inhibition of the process of reform. The conclusion that Ukraine as a full member of the European construction, and in the future EU member, will be able to affect production decisions and, thus, on the processes occurring on the European continent – from the sidelines, Ukraine will have neither economic nor political resources for such exposure and may produce a rather weak object than an active subject in European politics. Possible alternative to European integration is the gradual marginalization of Ukraine, its economic underdevelopment, political instability and the emergence of new threats to national security. Geopolitical uncertainty will make Ukraine extremely vulnerable to external pressure. After the beginning of the enlargement of the European Union to the East and as a result of active participation by all, without exception, the Western neighbors of Ukraine to be left out of this process will mean disengagement from pan-European processes and the danger of isolation. In this case, the price annthegran may be much higher than the price of integration.

Keywords: *economic security, integration, globalization, European Union, national security*

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими чи практичними завданнями. Наприкінці ХХ ст. у світі відбулися глобальні зміни, які призвели до трансформації поглядів на зовнішню політику, національну безпеку, архітектуру міжнародної безпеки взагалі. Пішло в небуття блокове протистояння, відбувається переоцінка системи ризиків для сучасної держави і, що найголовніше, ми є свідками все більшої прагматизації відносин між країнами, в основі яких домінують економічні чинники. Україна, створюючи систему національної безпеки, адаптовану до міжнародних вимог, прагне брати активну

участь в універсалізації регіональної, європейської та глобальної систем безпеки на всіх стадіях цього процесу – від розробки концепції до участі в конкретних спільних діях. Для нас надзвичайно важливо, що внесок України у розробку моделі безпеки ХХІ ст. знайшов своє втілення у положеннях Хартії європейської безпеки ХХІ ст., ухваленій під час Стамбульського саміту ОБСЄ.

Головним стратегічним напрямом національної безпеки та сутнісним орієнтиром зовнішньої політики України є інтеграція у європейські структури, включаючи й структури безпеки. В умовах дотримання багатовекторності зовнішньої політики принциповий європейський вибір зумовлюється не сьогоденною кон'юнктурою, а довготерміновими національними інтересами.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Створення нової європейської архітектури безпеки розглядається через призму самоусвідомлення ЄС своєї ролі у зазначеній сфері. Україна хотіла б вже сьогодні бути залученою в якості спостерігача до участі в його роботі з асоційованими членами. Особливої уваги вчені приділяють побудові системи європейської безпеки як в середині Європейського Союзу, так і в світі взагалі. Окремої у працях науковців розглядається економічна безпека розвитку пост-радянських країн у цілому й України зокрема. На нашу думку, слід виділити дослідження таких вчених, як: В. Паламарчук [1], З. Кочетов [2], В. Мармазов [3], О. Чалий [5], Ю. Тарасюк [7] та ін.

Їх роботи спрямовані на комплексну оцінку ситуації, що склалася в процесі наростання інтеграційних та глобалізаційних явищ у світовій економіці з позицій забезпечення економічної безпеки як країн у цілому, так і окремих підприємств різних галузей народного господарства. Відносно України дослідниками було зроблено наступний

висновок: ситуація, яка склалася в Україні є типовою для посткомуністичних країн, коли внутрішні загрози переважають над зовнішніми. Саме внутрішні економічні чинники все відчутніше впливають на стан національної безпеки нашої держави. При цьому варто підкреслити, що основні загрози виходять не від самих економічних перетворень, а від непослідовності, некомплексності їх проведення, що призводить до гальмування процесу реформування. Негативні наслідки від цього відчуються не тільки в соціально-економічній сфері, а і у зовнішньоекономічній діяльності нашої держави. Про це свідчать проблеми, що виникають в Україні у знаходженні свого місця у світовому поділі праці, у приєднанні до СОТ та СЕФТА, а також труднощі, пов'язані з поверненням кредитів, з оплатою постачання енергоресурсів тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Україна інтегрується до загальноєвропейської спільноти та розглядає поглиблення інтеграційних процесів на континенті як необхідну передумову створення системи глобальної безпеки, що відповідатиме вимогам наступного століття. Із входженням до Ради Європи у нашої країни з'явилися принципово нові можливості для застосування багатовікового досвіду демократичних держав Європи у практиці будівництва. Україна після здобуття незалежності стала членом ОБСЄ, приєдналася до Центральноєвропейської ініціативи, зміцнила співробітництво з такими впливовими міжнародними інституціями як Міжнародний валютний фонд, Всесвітній банк і Європейський банк реконструкції та розвитку. Підписання базових політичних договорів з Росією та Румунією, угод щодо Чорноморського флоту, договорів про державний кордон з Білоруссю і Молдовою, та спільної заяви президентів України та Республіки Польща до злагоди та єднання стали тим

ланцюгом, що поєднує нашу державу з простором стабільності й добросусідства.

Проблем, які довелося розв'язувати Україні протягом першого десятиріччя її незалежності, не завадили їй бути безпосереднім учасником зусиль, які докладаються міжнародним співтовариством задля врегулювання регіональних конфліктів у Європі. Варто нагадати про внесок нашої держави у миротворчі операції у колишній Югославії, Нагірному Карабаху та її діяльність з врегулювання ситуації у суміжному з нами Придністровському регіоні Республіки Молдова. Активна участь України у цих процесах зайвий раз демонструє її об'єктивний потенціал як великої європейської держави, мирний характер її зовнішньої політики та досвід врегулювання власних внутрішньополітичних регіональних питань, зокрема – ситуації в Криму.

Ця проблема поки що не знайшла достатнього відображення у наукових працях. Серед опублікованих робіт із загальних питань безпеки в Європі та Євразії варто виділити колективні монографії західних експертів, в яких проаналізовано процеси створення регіональної системи безпеки на пострадянському просторі, а також роль окремих держав у цьому процесі. Одним із виявів цивілізаційної консолідації протягом останнього десятиліття стала поступова трансформація біполярної структури на Євразійському континенті на систему безпеки, що складається з двох компонентів: Євроатлантичного і Євразійського.

Формування цілей статті. Саме тому метою статті є визначення основних напрямків побудови системи економічної безпеки підприємств оборонної промисловості України в умовах Євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для сучасного розуміння безпеки неприйнятний статичний підхід, який передбачає широкий погляд на

безпеку, яка охоплює не лише воєнні, а й економічні, політичні аспекти, питання демократизації й стабільності в окремих державах, формування дружніх міжнародних стосунків. Йдеться також про колективну здатність протистояти новим загрозам, зокрема розповсюдженню зброї масового знищення, міжнародному тероризму, організованій злочинності, нелегальній міграції, масштабним екологічним лихам. У комплексі взаємопов'язаних елементів безпеки дедалі більшу роль відіграє її економічна складова, яка в ядерному світі стала стрижнем міжнародної та національної стабільності. Виник феномен глобальних фінансових і економічних систем.

Війни митні і торговельні прийшли на зміну «гарячим» та «холодним» війнам. У цьому контексті економічна безпека розуміється як сталість прийнятних для міжнародного співтовариства або для окремої країни умов економічного розвитку.

На сьогоднішній день Україна навряд чи зможе швидко досягти економічної стабільності без міжнародної допомоги, зокрема без підтримки реформ з боку країн Заходу та міжнародних фінансових організацій. Йдеться не тільки про фінансову допомогу, яка є для України надзвичайно важливою. У цьому контексті слід назвати необхідність спільної ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, проблеми, яка має світовий вимір, і з якою сьогодні ми фактично залишилися наодинці. Йдеться також про сприяння поступовому входженню України до Європейського економічного простору. І тут для нас ключовим питанням є поглиблення відносин з Європейським Союзом [1, с. 51].

Для України стратегічна мета це вступ в ЄС. Вона має сприяти активізації процесів реформування українського суспільства та надавати їм чіткі орієнтири, оскільки вступ до ЄС вимагає досягнення країною-кандидатом певних європейських

стандартів у всіх найважливіших суспільних сферах. Не можна повною мірою бути задоволеними динамікою розвитку відносин України з ЄС. Серед чинників, що стримують виведення цих відносин на якісно новий рівень – і важка економічна ситуація в Україні, і незадовільний стан інституційного забезпечення нашої політики щодо ЄС, і досить непроста внутрішня ситуація в Євросоюзі, що не завжди сприяє виробленню адекватної позиції її країн-членів щодо України. Дається взнаки й високий ступінь нашої економічної залежності від Росії [1, с. 52].

На сьогодні, коли економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту. Процес розбудови і реформування ЄС необхідно розглядати не тільки як розширення кордонів «спільного ринку», а й як чинник створення нової європейської архітектури безпеки, яка має комплексний та взаємопов'язаний характер і різні виміри – економічний, воєнний, політичний. Але незважаючи на те, що Європейський Союз є одним зі світових економічних і політичних центрів, він може не мати далекосяжних зовнішньополітичних інтересів у сфері безпеки.

Налагодження співробітництва з Європейським Союзом в рамках його оборонного компонента, відкриває для України великі перспективи. Започаткування плідного партнерства з ЄС у цій сфері з огляду на визнану роль нашої держави як контрибутора європейської безпеки може стати відправним пунктом для подальших позитивних зрушень у ставленні ЄС до України і одним з головних чинників інтеграції нашої держави до цієї впливової інституції.

«Консолідація» ключове слово, яке визначає характер процесів у системі

міжнародних відносин, що відбувається у трьох вимірах. По-перше, це цивілізаційна консолідація, сутність якої полягає у самовизначенні держав на основі спільної історії, духовних цінностей, релігії тощо, а також створенні відповідних інституційних форм. По-друге, консолідація на пострадянському просторі у сфері безпеки, з огляду на схожі проблеми та завдання, що стоять перед молодими державами і виявляються через формування і зміцнення авторитарних та напівавторитарних режимів. По-третє, консолідація інститутів безпеки шляхом формування інтегрованої системи безпеки у складі Євроатлантичного та Євразійського компонентів. Характер та інтенсивність перебігу трьох зазначених процесів суттєво впливатиме на розвиток міжнародної системи впродовж принаймні найближчих десятиліть; від них значною мірою залежатиме майбутнє регіону нових незалежних держав. Таким чином, ця проблема становить науковий та практичний інтерес [2, с. 184].

На початку ХХІ ст. розвиток системи міжнародних відносин відзначається процесом переплетення трьох консолідацій: цивілізаційної, пострадянського простору, інститутів безпеки, ґрунтується на консолідації її основних елементів переважно на основі цивілізаційно-культурних чинників. Тоді як Європа об'єднується на основі демократичних цінностей, на пострадянському просторі переважно відбувається консолідація авторитарних та напівавторитарних режимів. Це впливає на характер процесів у галузі безпеки в регіоні Європи та Євразії, що виявляються через створення відповідних підсистем на основі вже діючих інститутів. Проте внаслідок появи нових загроз та викликів і перегляду західних підходів до майбутнього Євразії на початку ХХІ ст. спостерігається зближення обох підсистем безпеки.

Поглиблення інтеграційних процесів є однією з найбільш суттєвих

особливостей сучасного розвитку світової економіки. Науково-технічний прогрес, передусім розвиток інформаційних технологій, стали важливими передумовами міжнародної інтеграції, глобалізації економіки, які на сучасному етапі є об'єктивними і закономірними явищами.

Найважливішими міжнародними подіями сьогодення можна сміливо назвати завершення процесів синхронного розширення Організації Північноатлантичного Договору (НАТО) і Європейського Союзу за рахунок постсоціалістичних країн Центральної і Східної Європи. Україна також проголосила своїм ключовим зовнішньополітичним пріоритетом інтеграцію в Євросоюз і НАТО.

Складний шлях трансформації своїх поглядів на НАТО і ЄС, яке пройшло українське суспільство, від їх абсолютного несприйняття на початку 1990 років до усвідомлення значною частиною суспільства корисності членства в цих організаціях для реалізації національних інтересів. Проте для повноправного входження України до сім'ї європейських народів потрібно здійснити комплекс заходів, які б сприяли формуванню української політичної нації. Ідея євроатлантичної інтеграції повинна стати фундаментом, на якому сформується національна ідентичність українського народу. Адже ідея побудови демократичної, правової держави, спроможної забезпечити добробут громадян, всебічний розвиток особистості, задовольняє потреби представників усіх національностей, усіх регіонів України. Лише внутрішньо згуртована Україна може стати учасницею регіональних і світових інтеграційних процесів у всьому їх розмаїтті [3, с. 38].

Непослідовна зовнішня політика національних підприємств України, намагання «поєднати непоєднане», встановити стратегічне партнерство з якомога більшою кількістю країн різної

геополітичної орієнтації значно звужує євроінтеграційні перспективи країни. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств України має бути цілком підпорядкована реалізації курсу на євроатлантичну інтеграцію. Для досягнення успіху на шляху до НАТО і ЄС необхідно здійснити ряд важливих кроків на міжнародній арені [4, с. 69].

Незадовільний соціально-економічний стан країни є серйозним гальмом євроатлантичної інтеграції. Після 1991 року сталося безпрецедентне зниження обсягів виробництва. За основними показниками соціально-економічного розвитку Україна суттєво відстає від пост-соціалістичних країн, які вступили до НАТО і ЄС. Склалася вкрай несприятлива структура української економіки, мізерний загальний обсяг іноземних інвестицій. Приватизація проводилася в інтересах кількох кланово-олігархічних угруповань, а ці інтереси майже ніколи не збігаються із загальнонаціональними. Нині українська економіка більше схожа на латиноамериканську, ніж на європейську.

Реалізація економічних реформ необхідна для вступу до НАТО і ЄС. Країна з найнижчими в Європі зарплатами і пенсіями, невисоким рівнем іноземних інвестицій, всевладям чиновників і тотальною корупцією не має перспектив в оновленій Європі. Поліпшенню соціально-економічного становища, посиленню позицій України сприятиме успішне виконання кількох ключових завдань:

1) важливо реалізувати стратегію випереджаючого розвитку, яка має забезпечити щорічні темпи зростання ВВП на рівні не менше 6-7%. Це сприятиме подоланню відчутного розриву в обсягах ВВП на душу населення між Україною та членами Євросоюзу;

2) потрібно здійснити комплекс заходів щодо структурної перебудови економіки та українських підприємств, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, та переведення їх на

інноваційний шлях розвитку;

3) товарообіг України з країнами ЄС, враховуючи десять країн, які приєдналися до Євросоюзу 2004 року, становить лише 35,8% [5, с. 34]. Тим часом, як підкреслює А. Ослунд, не менше 60% експорту має спрямовуватися до країн ЄС, якщо Україна прагне до членства в ньому [6, с. 46]. Отже, зовнішньоекономічна діяльність повинна скеровуватися на зміцнення позицій українських товаровиробників на ринках ЄС;

4) важливою складовою євроінтеграційної політики України має стати суттєве поліпшення інвестиційного клімату, активне залучення західних капіталів в українські підприємства. Досягнення на шляху євроінтеграції нових членів НАТО і ЄС безпосередньо пов'язані з потужними позиціями іноземного капіталу в цих країнах;

5) необхідно послідовно зменшувати енергетичну залежність від Росії та активізувати інтеграцію в європейський енергетичний простір. Реалізація проекту Євро-Азійського нафтотранспортного коридору сприятиме залученню України до вирішення проблем енергетичної безпеки Європи та зміцненню її позицій як транзитної держави.

Активна реалізація євроінтеграційної стратегії зможе зробити цілком реальною перспективу членства України в Євросоюзі протягом другого десятиліття XXI ст. Вступ України до НАТО активізує процес набуття повноправного членства в ЄС, який, враховуючи нинішній стан української економіки та велику кількість інших проблем, буде тривалішим і складнішим порівняно із вступом до Альянсу.

У світовому господарстві Європейський Союз займає провідні позиції. Тому для будь-якої країни співробітництво з ЄС означає можливість отримати істотні економічні здобутки, які, зрештою, сприятимуть економічному

зростанню та підвищенню життєвого рівня населення. При цьому слід зазначити, що таке співробітництво вигідне всім сторонам. Думка про те, що вигреш одного партнера означає втрати іншого, є хибною. Можна навести цілу низку аргументів на користь розвитку співпраці з ЄС, враховуючи особливості сучасного стану економіки України [7, с. 21].

I. Протягом десятиліть українські підприємства були фактично відрізані від світового ринку. Тому їх вихід на європейський ринок має велике значення як джерело досвіду та практичних вмінь конкурувати з виробниками інших країн, розробляти та реалізовувати стратегію виробничо-комерційної діяльності, зорієнтованої на світову кон'юнктуру відповідних ринків. При цьому слід окремо зазначити, що вміння успішно діяти на міжнародних ринках веде до підвищення рівня і якості задоволення потреб національних споживачів.

II. Розвиток співробітництва з ЄС сприятиме повнішому використанню потенціалу України як транзитної держави, що означає збільшення надходжень від експорту транспортних послуг та розвиток відповідних галузей промисловості.

III. Економічний потенціал ЄС та динаміка його розвитку дають можливість дійти висновку про те, що Європейський Союз являє собою великий ринок збуту виробів українських підприємств та джерело задоволення потреб України в найрізноманітніших споживчих та інвестиційних товарах. До того ж торгівля з ЄС є важливим джерелом надходження валюти.

IV. Співробітництво України з ЄС необхідне для технологічного оновлення українського виробництва. Виробничі технології українських підприємств відстають від тих, що їх використовують передові європейські країни, Україна не має капіталу, необхідного для модернізації наявних та створення нових сучасних

підприємств. А без модернізації успадкованих від СРСР виробничих структур Україна навряд чи може сподіватися вийти на траєкторію стійкого економічного розвитку та подолати зростаюче відставання від економічно розвинутих країн, які визначають напрями та масштаби динаміки світової економіки. Іншими словами, йдеться про створення виробничо-технологічного укладу, порівнянного з європейським.

V. Розвиток співробітництва з ЄС неминуче означає запроваджувати відповідні правила та стандарти реалізації економічної політики, поведінки первинних економічних агентів. А це, в свою чергу, сприятиме формуванню прозорого середовища виробничо-комерційної діяльності на національному ринку, що має надзвичайно велике значення для України.

VI. Європейський Союз – це невичерпне джерело досвіду функціонування ринкової соціально орієнтованої економіки та державного регулювання економічних процесів. Очевидно, саме тут Україна може отримати знання щодо розробки та реалізації антимонопольної політики та здійснення контролю за концентрацією економічної діяльності, регулюванням фондового ринку, політики в галузі зайнятості тощо.

VII. Однією з тенденцій сучасного промислового розвитку є формування виробничо-комерційних ланцюгів, учасниками яких є фірми та підприємства різних країн. Інтеграція українських виробників у такі ланцюги дасть змогу виходити на нові перспективні ринки збуту, раціоналізувати власне виробництво, гнучкіше реагувати на зміни міжнародної економічної кон'юнктури, забезпечувати стабільний розвиток відповідних виробництв.

VIII. Розвиток міжнародного співробітництва в цілому та економічних зв'язків з ЄС зокрема, безпосередньо впливає на більш раціональний розподіл

ресурсів, підвищення ефективності економічних процесів, тобто має позитивні наслідки в довготерміновому плані.

IX. Саме на європейському фінансовому ринку, який сьогодні є найбільшим у світі, Україна може мобілізувати кошти, необхідні для забезпечення макроекономічної стабільності, диверсифікуючи тим самим джерела зовнішніх запозичень.

Зміцнення стабільності демократичної політичної системи та її інститутів, модернізація правового поля і забезпечення прозорості національного законодавства, поглиблення культури демократії і повага до прав людини тощо, є основними політичними вигодами послідовної європейської інтеграції. Також європейська інтеграція означає зміцнення національної безпеки та безпеки громадян, адже вона виключає застосування сили як методу вирішення залягджування суперечностей, сприяє стабільності у відносинах з усіма сусідами. В цьому контексті успішне просування України шляхом європейської інтеграції може наблизити до Європи і Росію, зміцнить українсько-російські взаємини, що відповідає національним інтересам обох країн.

Висновки даного дослідження та перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Україна, як повноправний учасник побудови об'єднаної Європи, а в майбутньому – член ЄС, зможе впливати на вироблення відповідних рішень і, таким чином, на процеси, що відбуваються на європейському континенті – перебуваючи осторонь, Україна не матиме ані економічних, ані політичних ресурсів для такого впливу і може перетворитися радше на слабкий об'єкт, ніж активний суб'єкт європейської політики. Можливою альтернативою європейській інтеграції є поступова маргіналізація України, її економічна недорозвинутість, політична нестабільність і поява нових загроз національній безпеці. Геополітична

невизначеність зробить Україну надто вразливою для зовнішнього тиску. Після початку розширення Європейського Союзу на схід та внаслідок активної участі в ньому всіх без винятку західних сусідів України опинитися поза цим процесом означатиме самоусунення від загальноєвропейських процесів і небезпеку ізоляції. В такому разі ціна неінтеграції може виявитися набагато вищою від ціни інтеграції.

Тому, Україна може посісти чільне місце як держава, що залучена до обох підсистем. Це можливо, по-перше, за умов підтвердження і послідовного відстоювання європейського вибору, по-друге, збереження демократичного вектора суспільних перетворень і, по-третє, створення передумов і накопичення ресурсів для виконання ролі стабілізуючого чинника у Східній Європі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Паламарчук, В. Взаємодія напівдемократій та усталених демократій – можливе майбутнє Європи / В. Паламарчук, О. Литвиненко // Віче. –

2013. – №4. – С. 45-54.

2. Кочетов, З.Г. Геоэкономика: освоение мирового экономического пространства. – М.: БЕК, 1999. – 480 с.

3. Мармазов, В. З «дорожньою картою» на шляху до ЄС / В. Мармазов, І. Піляєв // Політика і час. – 2013. – №11. – С. 36-41.

4. Елементи стратегії ЄС щодо України (Чеський погляд. Виклад політики) / Інституційні реформи в ЄС. Аналітичний щоквартальник. – 2013. – Вип. 4. – С. 67-74.

5. Чалий, О. Стан та перспективи співробітництва між Україною та Європейським Союзом / О. Чалий // Інституційні реформи в ЄС: аналітичний щоквартальник. – 2013. – Вип. 4. – С. 32-37.

6. Україна: стратегія євроінтеграції та співробітництво на пострадянському просторі. Матеріали «круглого столу» (Київ, 18.03.2003 р.). – К.: НІСД, 2003. – 211 с.

7. Тарасюк, Б. Україна – ЄС: пріоритети, проблеми, перспективи / Б. Тарасюк // Співпраця ЄС та України: аналітичний щоквартальник. – 2013. – Вип. 3. – С. 19-26.

УДК 328.185(477)

ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

*Зайцева І. Ю., д.е.н., професор,
Бившев Д. Ю., студент (УкрДУЗТ)*

У статті досліджуються фактори негативного впливу політичної корупції на суспільні відносини, насамперед у сфері державної безпеки України, а також зазначаються причини сучасного "розквіту" цього вкрай небезпечного для України явища. Проводиться аналіз політичної ситуації в державі протягом останніх років. Надається визначення політичної корупції, розкривається її сутність і зміст, наводяться приклади її сучасного прояву в українському суспільстві. Пропонуються першочергові заходи, які необхідно взяти для мінімізації негативного впливу політичної корупції на українське суспільство.